Kilian McDonnell
George T. Montague

ROZDÚCHAVANIE PLAMEŇA

Fanning the Fláme © 1991 by The Order of St. Benedikt Inc. **Collegeville,** Minnesota , USA
©Slovák translation: Dagmar Baráthová

Nihil obstal
Štefan Piecka, cenzor
Sliač, 9. novembra 1992

Imprimatur
2129/1992
Banská Bystrica, 2, decembra 1992
Mons. Rudolf Baíáž,
sídelný biskup banskobystrický

ODPORÚČAJÚCE LISTY

7. december, 1990

Drahí priatelia v Kristovi,

18. februára 1967 univerzitná skupina z Duquesne University,Piíts-burgh, Pennsylvania, zakúsila na duchovnej obnove mocné naplnenie Božieho prísľubu. Bola to milosť nového vyliatia Ducha Svätého z prehojnej štedrosti Božej lásky. Boh ich priviedol k uvedomeniu a k moci krstu Duchom Svätým. Čo prijali v sviatostiach krstu a birmovania, stalo sa v nich živším a skutočnejším.

Z tohto dokumentu a mnohých ďalších štúdií je zrejmé, že táto milosť Turíc, známa ako krst v Duchu Svätom, nie je vyhradená nejakému osobitnému hnutiu, ale celej Cirkvi. Skutočne, nie je to nič nové, ale bolo to Božím zámerom pre jeho ľud od prvých Turíc v Jeruzaleme a počas histórie Cirkvi. Veď táto milosť Turíc bola zjavná v živote a praxi Cirkvi, ako o tom píšu cirkevní Otcovia, ako norma kresťanského života a ako nedeliteľná súčasť plnosti kresťanskej iniciácie.

Výbor pre charizmatickú obnovu dúfa, že uverejnenie tohto dokumentu vyvolá ďalšie teologické úvahy o milosti Turíc, aby boli ľudia vedení k plnšiemu uvedomeniu si Božieho plánu pre celý jeho ľud a aby bol rozumnými pastoračnými vodcami Cirkvi povzbudený rozvoj modelov k uskutočneniu základnej myšlienky tohto dokumentu: Plný krst v Duchu Svätom je súčasťou verejného liturgického života Cirkvi.

Nech Boh, ktorý začal toto dielo, úspešne ho dovŕši podľa svojho zámeru a v pravom čase. Pokoj vám !

Váš v Pánovi

Najdôstojnejší Sám G. Jacobs alexandrijský biskup

7. december, 1990 Drahí priatelia,

Kniha "Rozdúchavanie plameňa" prešla dôkladným posúdením. Náš biskupský výbor pre Katolícku charizmatickú obnovu zriadený ad hor ju revidoval dvakrát. Na jeho žiadosť knihu preverili aj členovia iných výborov. Konečný koncept zohľadňuje a zahrňuje naše záujmy. Chceli by sme z celého srdca povzbudiť našich bratov biskupov, aby tomuto dokumentu venovali svoju pozornosť a rozšírili ho medzi svojich kňazov a laických vedúcich Veríme, že pomôže pri evanjelizácii a uplatňovaní obradov kresťanskej iniciácie dospelých (Ordo initiationis adultorum). Pozitívne reaguje tiež na súčasný rastúci vplyv evangelikálnych cirkví. Ďakujeme vám za prejav vášho záujmu.

V Pánovi Ježišovi

Joseph C. McKinney

ROZDÚCHAVANIE PLAMEŇA

ČO MÁ KRST V DUCHU SVÄTOM DO ČINENIA S KRESŤANSKOU INICIÁCIOU

KRST V DUCHU SVÄTOM NIE JE VYHRADENÝ IBA PRE NIEKTORÉ SKUPINY CIRKVI

"Dostali ste aj Ducha Svätého, keď ste uverili?" {Sk 19,2) Na túto otázku sv. Pavla my ako katolícki kresťania celým srdcom odpovedáme "áno", pretože vo sviatostiach iniciácie sme skutočne prijali Ducha Svätého. Sme dokonca vyzvaní k "rozdúchavaniu plameňa" (2 Tim 1,6), tohto Božieho daru, skrze stále sa prehlbujúce obrátenie sa k Ježišovi Kristovi.

My, dolupodpísaní, píšeme biskupom a pastierom Katolíckej cirkvi v Spojených štátoch, aby sme sa podelili so svojím presvedčením, že to, čo niektorí ranní kresťanskí autori nazvali "krst v Duchu Svätom" je kľúčom k plnosti prežívania kresťanského života. V tomto dokumente sa "krst v Duchu Svätom" vzťahuje ku iniciácii kresťana a k jej znovuprebudeniu v skúsenosti kresťana. Ranná Cirkev používala krst v Duchu Svätom pre iniciáciu kresťana. Keď používame dnes tento termín na označenie neskoršieho prebudenia pôvodnej sviatostnej milosti, v žiadnom prípade to neznamená, že hovoríme o druhom krste.[1] Netvrdíme, že "krst v Duchu Svätom" sa objavuje len v charizmatickej obnove. Naopak, naša pastoračná skúsenosť a teologické poznanie nás vedú k presvedčeniu, že táto milosť "krstu v Duchu Svätom" je určená pre celú Cirkev.

Krst v Duchu Svätom neznamená pripútanie sa k nejakému táboru, či už liberálnemu alebo konzervatívnemu. Ani sa nesmie spájať so žiadnym osobitným hnutím, ani s určitým štýlom modlitby, bohoslužby, alebo spoločenstva. Naopak, veríme, že tento dar krstu v Duchu Svätom patrí ku kresťanskému dedičstvu všetkých sviatostne uvedených do Cirkvi.

Zhromaždili sme sa na pozvanie Národného výboru pre katolícku charizmatickú obnovu v Spojených štátoch s dôverou a podporou za týmto účelom zvolanej Biskupskej komisie pre katolícku charizmatickú obnovu. Ponúkame vám toto stanovisko, aby ste ho v modlitbe zvážili a rozoznali.

OSLABENÉ SPOLOČENSTVO POTREBUJE OBRÁTENIE

Práca započatá na Druhom Vatikánskom koncile sa stala zdrojom nádeje a radosti pre celú Cirkev. Duchovné prebudenie odvtedy vzbudzovalo a posilňovalo dôveru. Zostáva však ešte mnoho oblastí, kde je potrebný rast a kde

moc Ducha Svätého takmer chýba.

Vychádzajúc zo skúseností, najviac je potrebné plnšie evanjelizované a evanjelizujúce spoločenstvo.[2] Táto pravda dolieha na nás stále naliehavejšie. Rozklad rodinného života, pokles kňazských a rehoľných povolaní, márnivý konzumný štýl života, zabúdanie na chudobných sú len niektoré z mnohých príznakov oslabeného stavu katolíckeho spoločenstva. To sa potom ľahko stáva korisťou sveta, ktorý neustále zosmiešňuje evanjelium a znižuje hodnotu človeka ako Božieho dieťaťa. Rastie počet katolíkov, pre ktorých je ťažké žiť podľa tradíci a učenia Cirkvi. Varovanie sv. Pavla, že bojujeme "s kniežatstvami a mocnosťami, s vládcami tohoto temného sveta" (Ef 6,12) dostalo v súčasnosti hlboký význam.

Potreba obrátenia je zjavná. Vlažné spoločenstvo ťažko vytvorí prostredie potrebné pre rodiny, aby odovzdali vieru ďalšej generácii, pre prebudenie povolaní potrebných na službu Cirkvi. Oslabené spoločenstvo nezmenší veľké straty rôznych etnických skupín, prilákaných skupinami z iných cirkví. Oslabené spoločenstvo neprinesie živú vieru našim obnoveným liturgickým obradom, ani nepodporí farnosti, aby žili životom v Duchu. Také spoločenstvo nemôže účinne evanjelizovať, nedokáže zachovať vieru pre svoje vlastné deti, nemôže získať tých, ktorí odišli, a tak naplniť veľké misijné poslanie a zmysel Cirkvi.

Zavedenie Obradu kresťanskej iniciácie dospelých ukazuje, ako pozoruhodne sa zbiehajú ciele v tejto oblasti. Presnejšie povedané, ľudia novoiniciovaní potrebujú podporu spoločenstva, aby osobné obrátenie a obrátenie celej Cirkvi, ktoré slávili pri obradoch iniciácie, bolo oživované. Avšak iba zmeniť štruktúry a zaviesť nové programy- to nestačí. "Cirkev ... si je vedomá, že i najlepšie štruktúry a najideálnejšie systémy sa čoskoro stanú neľudskými, ak ... tí, ktorí v týchto štruktúrach žijú, alebo ich riadia, sa nepodrobia konverzií srdca a postojov."[3]

POTREBUJEME HLBŠÍ ŽIVOT V DUCHU

Veríme, že riešenie týchto problémov spočíva v hlbokom osobnom obrátení ku Kristovi, v posvätení a plnšom žití v Duchu Svätom.

Ježišovo posolstvo "Kajajte sa a verte evanjeliu", sa nachádza v centre evanjelia (Mk l, 14; Mt 4,17). Pokánie začína v srdci, v postavení sa zoči-voči tým postojom, citom a zvykom, ktoré nás oddeľujú od Pána. Pokánie oslobodzuje srdce, aby mohlo odpovedať na božskú nádheru vtelenú v Ježišovi a mať účasť s tými ľuďmi, ktorých životy sa podobajú jeho životu. Počiatočné obrátenie ku Kristovi zasväcuje človeka k životu učeníctva (Lk 9, 23-27). Navyše, menia sa prirodzené a hriešne túžby na kresťanskú nádej, čisté ľudské chápanie reality na teologickú vieru, prirodzená ľudská láska na nezištnú nadprirodzenú lásku k blížnemu a ľudské hľadanie spravodlivosti na výstavbu Božieho kráľovstva na zemi (l Kor 13, 13).

Učeníctvo kladie na život obráteného kresťana vysoké nároky. Vyžaduje, aby sme dôverovali osobnej Božej prozreteľnosti nad nami, ktorá nás vyzýva úplne a slobodne sa deliť o majetok s chudobnými a núdznymi (Mk 18, 17-31; Mt 20, 16-22; Lk 12, 13-34, 16, 19-31, 18, 18-30). Zaväzuje nás k uprednostňovaniu chudobných.[4] Vyžaduje vzájomné odpúšťanie ako skúšku autentickosti kresťanskej modlitby (Mt 6, 12; Lk 11, 4). Posväcuje nás pre život blahoslavenstiev (Mt 5, 3-12).

Autentická osobná konverzia ku Kristovi nie je vecou ani súkromnou, ani subjektivistickou. Presahuje sentimentálnu zbožnosť. Prebieha za výdatnej podpory spoločenstva viery, ktoré nás zapája do ekleziálnej úlohy výstavby pravého Božieho kráľovstva na zemi,

Plnší život v Duchu Svätom, charizmatické pomazanie Duchom obdarúva Cirkev bohatou paletou jeho darov.[5] Dary adorácie, chvály a modlitby prehlbujú kontemplatívny rozmer kresťanskej viery. Dary služby oživujú život kresťanskej svätosti oddanej spravodlivosti. Všetky charizmy prinášajú nové poddanie sa Duchu, očakávajúcu vieru v Boží spasiteľný zásah do ľudských záležitostí, posilňujú nadšenie pre evanjelium a úctu voči autorite v Cirkvi.[6]

Skrze skúsenosť krstu v Duchu Svätom sa milióny katolíkov obrátili ku Kristovi a dali sa do služby Cirkvi. Sú to prejavy osobného prijatia sviatostnej iniciácie.[7] Ako ďalej ukážeme, krst v Duchu Svätom zahŕňa nielen posvätenie Duchom, ale aj charizmatické dary. Krst v Duchu Svätom napĺňa eucharistickú bohoslužbu chválou a adoráciou. Obradu kresťanskej iniciácie dáva nový význam. Zveľaďuje účinok zo sviatosti zmierenia a obnovuje sviatostnú i charizmatickú službu uzdravovania v Cirkvi. Premieňa rodiny na spoločenstva milosti, vychovávajúce deti k plnej dospelosti v Kristovi.[8] Posilňuje kňazskú službu, Povzbudzuje k opravdivému ekumenizmu.

Krst v Duchu Svätom privádza tých, čo ho zakúsili, k zážitku kresťanského

spoločenstva, ktoré presahuje všetko, čo predtým poznali.[9] Navyše, charizmatické posilnenie spoločenstva zásobilo Cirkev v tejto krajine a všade po svete množstvom oddaných a účinných evanjelistov, ktorí prinášajú evanjelium tam, kde ho inak ľudia nemôžu počuť. Značný počet tých, ktorí boli premenení životom v Duchu, sa rozhodli slúžiť Cirkvi ako rehoľníci a ako kňazi a diakoni. Skutočne, premieňajúca moc krstu v Duchu Svätom sa dotkla ľudí z každej vekovej kategórie a z každého prostredia - laikov, kňazov a biskupov.

Uvedomujeme si, že charizmatická obnova podobne ako celá Cirkev má svoje pastoračné problémy a ťažkosti. Rovnako ako celá Cirkev museli sme sa zapodievať s problémami fundamentalizmu, autoritárstva a chybného rozlišovania, s ľuďmi opúšťajúcimi Cirkev a s nesprávne chápaným ekumenizmom.[10] Tieto vybočenia pochádzajú z ľudského ohraničenia a hriešnosti, a nie zo skutočného konania Ducha. Napriek tomuto ich výskyt v Obnove nezabránil katolíkom v tejto krajine ani v zahraničí, aby okúsili ozajstný krst v Duchu Svätom. Preto keď ako riešenie týchto vyššie opísaných problémov navrhujeme hlboké osobné obrátenie ku Kristovi, prežívané ako plnší život v Duchu Svätom, mienime tým autentické prijatie iniciácie skrze krst v Duchu

KRESŤANSKÁ INICIÁCIA JE KRST V DUCHU

Krst v Duchu Svätom nevynašli klasickí protesíanskí turíčníci (začiatkom 20. storočia). Prináleží to vlastne k úplnosti kresťanskej iniciácie, ako dosvedčuje Nový Zákon a ranní po- biblickí učitelia Cirkví. Peter opisuje základné prvky kresťanskej iniciácie týmito slovami: "Robte pokánie a nech sa dá každý z vás pokrstiť v mene Ježiša Krista na odpustenie svojich hriechov a dostanete dar Svätého Ducha" (Sk 2, 38). Kresťanský život začína obrátením sa k osobe Ježiša, ale v podstate tiež zahŕňa dar Ducha Svätého, Všetky štyri evanjeliá predstavujú Ježiša ako toho, ktorý "krstí Duchom Svätým" (Mk l, 8; Mi 3, 11; Lk 3, 16; ju l, 33). Ježišov vlastný krst v Jordáne je viditeľným zostúpením Ducha Svätého (Lk l, 22 par.) a jeho krst sa stáva vzorom pre celú kresťanskú iniciáciu. Dar Ducha Svätého má pri tomto prijatí dôležitý význam: "...boli sme v jednom Duchu pokrstení v jedno telo. A všetci sme boli napojení jedným Duchom" (l Kor 12, 13).

Účinky tohto prijatia Ducha sú rozmanité: posvätenie (l Kor 6, 11-19); nový a skúsenostný vzťah k Bohu, v ktorom voláme "Abba, Otče" (Gal 4, 6; Rím 8, 15), a k Ježišovi, ktorého vyhlasujeme za Pána (l Kor 12, 3); jednota s ostatnými v zmluve lásky, konanie (chodenie) v Duchu mocou Ducha (Gal 5, 25); láska, radosť, pokoj a ostatné ovocie Ducha (Gal 5, 22); nový pohľad na tajomstvá Božie (l Kor 2, 9-15); láska k Božiemu Slovu (Heb 6, 4-5); udatná smelosť svedčiť až preliatím krvi (Sk l, 8 a inde); rozlišovanie pravej náuky (l Jn 2, 24-27); a dary chvály, poznania, proroctva, uzdravovania a ďalšie charizmy služby na výstavbu tela Kristovho, každý podľa miery, ktorú mu Kristus určil (l Kor 12, 7-11; Ef, 7-16). Keď sa dychtí po týchto daroch (l Kor 14, 1) a skúmajú sa (l Sól 5, 19-21), posilňujú členov, aby vytvárali také spoločenstvo, akým má Cirkev byť a ohlasovali cirkevné posolstvo lásky, spravodlivosti a pokoja svetu. Preto tenío život v Duchu Svätom nie je jednou medzi ostatnými spiritualitami v Cirkvi. Je to spiritualita Cirkvi.

Dar Ducha, ktorý je nekonečnou Božou láskou (Rim 5, *5),* si nikdy nemôžeme úplne privlastniť a preto ho musíme opakovane hľadať cez modlitbu (Sk 4, 23-31); ba niekedy ho treba roznietiť alebo znovu zapáliť (2 Tím l, 6-7). Preto najmä pre tých, ktorí boli pokrstení v detstve, modlitba za plné uvoľnenie sa Duchu Svätému (populárne chápané ako "krst v Duchu Svätom") je bežným spôsobom osvojenia si milosti kresťanskej iniciácie. Takýto je vzor a príkaz Nového Zákona - vzor a príkaz pre život a rast Cirkvi.

KRST V DUCHU SVÄTOM JE VEREJNOU LITURGIOU A NORMOU

Ako si ranná pobiblická Cirkev osvojovala biblické učenie? Krst v Duchu Svätom bol synonymom pre kresťanskú iniciáciu u Justína Martýra (Mučeníka),[11] Origena,[12] Didyma (Slepého),[13] a Cyrila Jeruzalemského.[14] Tertullián, Hilárius Poitierský, Cyril Jeruzalenský, Ján Chryzostom, Ján Apamejský, Filoxenus Mabbugský, Severus Aníiochijský, a Jozef Hazzaya zjavne pokladali prijatie chariziem za nedeliteľnú súčasť kresťanskej iniciácie. Hilárius, Cyril a Chryzostom, všetci boli menovaní Učiteľmi Cirkvi, uznávaní ako hodnoverní svedkovia, identifikujúci vieru Cirkvi. Ich svedectvo dokazuje, že krst v Duchu Svätom nie je predmetom súkromnej pobožnosti , ale oficiálnej liturgie a verejného života Cirkvi. Historicky krst v Duchu Svätom patrí ako neoddeliteľná súčasť k tým iniciačným sviatostiam, ktoré sú základné pre Cirkev, menovite ku krstu, birmovaniu a eucharistii. V tomto zmysle je krst v Duchu Svätom normou.

Tertullián (r.160-225), počas svojho katolíckeho obdobia, napísal dielo O krste, o ktorom významný učenec Ján Quasten hovorí, že "je oslobodené od každej stopy po montanizme".[15] Keď Tertulián vysvetľuje ako Cirkev v Severnej Afrike dlho celebrovala obrady iniciácie (krstný kúpeľ, pomazanie, vkladanie rúk, eucharistická slávnosť), opisuje funkciu vkladania rúk ako "pozývanie a vítanie Ducha Svätého".[16] Potom Tertulián adresuje novopokrsteným, ktorí zamýšľajú vstúpiť do priestoru, v ktorom všetci budú sláviť eucharistiu: "Keď teda vy, požehnaní, na ktorých čaká Božia milosť, po vystúpení z najsvätejšieho kúpeľa znovuzrodenia poprvýkrát pozdvihnete svoje ruky v dome svojej matky [Cirkvi] spolu so svojimi bratmi, poproste svojho Otca, poproste svojho Pána o osobitný dar jeho dedičstva, o udelenie chariziem, ktoré sú ďalšou, základnou črtou krstu. On hovorí: 'Proste a dostanete'. A naozaj,vy ste žiadali a dostali ste."[17]

Zatiaľ, čo sa Tertulián zaoberá prevažne liturgiou iniciácie, Hilárius Poitierský (r.315-367) opisuje skúsenosť samu. "My, ktorí sme sa znovuzrodili skrze sviatosť krstu, zakúšame maximálnu radosť (maximum gaudium), keď v sebe cítime prvé záchvevy Ducha Svätého."[18] Toto odvolávanie sa na skúsenoť nie je pre Hiíária nezvyčajné. Inde píše: "Tu, medzi nami nie je nikto, kto by z času na čas necítil dar milosti Ducha."[19] Nadväzujúc na svoje vykreslenie iniciácie, ďalej píše o skúsenostiach s charizmami: "Začíname vnikať do tajomstiev viery, sme schopní prorokovať a hovoriť s múdrosťou. Stávame sa pevnými v nádeji a dostávame dary uzdravovania..."[20] Hilárius toto píše v posledných rokoch svojho života. Spomienka na svoju skúsenosť iniciácie, ktorú prežil ako dospelý pred niekoľkými rokmi, je stále silná a podnecuje ho.

Pre Hilária charizmy nie sú ozdobami. Keď sa správne používajú, prinášajú hojné ovocie. "Tieto dary do nás vstupujú ako jemný dážď. Postupne prinášajú hojné ovocie."[21] Hilárius je presvedčený, že charizmy pôsobia zmenu; sú účinné.

"Využijme také štedré dary."[22]

Cyril Jeruzalemský (r.315-387) vydal zväzok dvadsiatich troch prednášok o krste. Uvažuje, že Cirkev v Jeruzaleme, tak ako všetky ostatné, patrí k charizmatickej postupnosti, k histórii Ducha, začatej u Mojžiša. Duch je "nový druh vody."[23] Čoho sa Duch dotkne, to sa zmení. Duch posväcuje kresťana, meniac pokrsteného na podobu Krista.

Duch Svätý taktiež obdarúva charizmami. "Veľký, všemohúci a obdivuhodný je Duch Svätý v charizmách."[24] Cyril sa nepokúša obmedziť charizmy iba pre klerikov. Pustovníci, panny a "všetci laici" majú charizmy.[25] Cyril sa dovoláva skúsenosti Jeruzalemskej cirkvi v celej "Rímskej ríši" a v "celom svete".[26] Pri opise skúseností apoštolov počas Turíc, Cyril hovorí, že "boli úplne pokrstení;"[27] "pokrstení bez akéhokoľvek chcenia;" [M] "pokrstení vo všetkej plnosti."[29]

Cyril má o charizmách širokú predstavu , ale zvlášť zdôrazňuje proroctvo (ako Božie svetlo na prítomnosť). Dvakrát hovorí o proroctve, ktoré je Božím svetlom na prítomnosť: "Nech sa každý pripraví na prijatie toho nebeského daru [proroctva],"[30] a "kiež Boh dá, aby ste boli hodní charizmy proroctva."[31] V poslednej inštrukcii pred začiatkom iniciácie vyzýva Cyril kandidátov: "Moje posledné slová v tejto inštrukcii, milovaní moji, sú slovami výzvy, ktorými vás všetkých pobádame, aby ste pripravili svoje duše pre prijatie nebeských chariziem."[32]

Bazil Cezarejský (r.330-379), aj Gregor Naziánsky (r,329-389), istý čas biskup konštantinopolský, kladú prorocké charizmy do kresťanskej iniciácie, avšak sú vzhľadom na ne zdržanlivejší ako svätý Pavol. Ján Chryzostom (r.347-407) reprezentuje sýrsku liturgiu v Antiochíi, hoci on sám, podobne ako Cyril, hovoril grécky. Podľa neho model apoštolskej Cirkvi mal prijatie chariziem v liturgii iniciácie: " Každý, kto bol pokrstený, hneď hovoril v jazykoch, a nielen v jazykoch, ale mnohí prorokovali; niektorí konali mnohé iné obdivuhodné činy."[34] Medzi ďalšími charizmami, prijatými v dobe apoštolov pri iniciácii, boli múdrosť a uzdravovanie.[35] "Každá Cirkev mala mnoho tých, ktorí prorokovali."[36] Chryzostom sa však ponosoval, že "charizmy sú dávno zašlé."[37] "Súčasná Cirkev sa podobá žene, ktorá prišla o svoj niekdajší čas priazne. V mnohých ohľadoch si zachováva už len pamiatky svojej dávnej prosperity."[38]

O charizmách včlenených do obradov iniciácie písali nielen latinsky a grécky hovoriaci autori, ale tiež Sýrčania. Filoxenus Mabbugský (r.440-523) mal príliš úzky pohľad na kresťanský život a podobne ako mnohí jeho súčasníci podceňoval možnosť dokonalosti v manželskom stave. On a ďalší Sýrčania spájali svoju teológiu príliš tesne s mníšskym životom, hoci si ešte zachovali starú, skutočne apoštolskú teológiu, ktorá bola iba neskôr zúžená na mníšske ideály. Filoxenus hovorí o dvoch krstoch, o jednom prijatom v detstve a o druhom prijatom o niekoľko rokov neskôr.[39] Toto delenie by sa mohlo aj nesprávne chápať, lebo Filoxenus v podstate verí, že "druhý krst" je len

neskoršou aktualizáciou prvého. O prvom krste hovorí :"Naším krstom je Duch Svätý."[40] Životom podľa evanjelia, vzdávaním sa seba samých dozrieva vnímanie Božského života, ktorý nám bol daný pri prvom krste, ale ktorý sme vtedy nepocíti!!, v "opravdivú skúsenosť poznania Ducha"[41] pri druhom krste. Skúsenosť znamená prežiť niečo vedome. Filoxenus si trochu protirečí, keď píše o druhom krste: "Budete iba vedieť, že okusujete šťastie, ale nebudete schopní tú radosť vyjadriť."[42] Je zdržanlivý, čo sa týka vymenovania chariziem. Zmieňuje sa iba o uzdravovaní,[43] ale dodáva, že darov je viac.[44]

Ďalší autori, ktorí patria k sýrkej tradícii, alebo o nej píšu, vzťahujú charizmy k iniciácii. Ján Apamejský (1. polovica 5. storočia), podobne ako Filoxenus, píše o dvoch krstoch. Druhý je tiež neskoršou aktualizáciou prvého. V druhom krste sa človek plne zmocňuje "sily svätého krstu."[45] V súvislosti s druhým krstom sa zmieňuje o proroctve, uzdravovaní a zázrakoch.[46] Napríklad Teodoret z Cyrrhu (r.393-466) svedčí o hojnom vyliatí chariziem pri iniciácii a zvlášť sa zmieňuje o uzdravovaní.[47] Severus Antiochijský (r.465-538), podobne ako Ján Chryzostom, potvrdzuje, že početné charizmy boli dané veriacim v tom (apoštolskom) čase a tí, ktorých pokrstili apoštoli, tiež prijali rôzne zvláštne dary".[48] Napokon Jozef Hazzaya (narodený 710-713), jeden z najväčších sýrskych mystikov, píše o "znameniach, skrze ktoré pocítite, že Duch, ktorého ste prijali v krste, vo vás pôsobí, a zmieňuje sa o "plynutí duchovnej reči" (jazyky), a "poznaní oboch svetov" (slovo poznania alebo múdrosti) okrem bežnejších prejavov, ako sú "radosť, jasanie, plesanie, chvála, velebenie, piesne, hymny, ódy ,.."[49]

Oxfordský vedec Šebastian Brock tvrdí, že "sýrski otcovia bez problémov stotožňovali kresťanský krst s 'krstom Duchom Svätým a ohňom'—krst je tiež charizmatická udalosť."[50] Sýrski otcovia "si dobre uvedomujú, že turíčne prejavy krstu sa nemusia nevyhnutne prejaviť pri krste samotnom, ale môžu sa dostaviť neskôr: 'znak Ducha', jeho prísľub a preddavok je však už prítomný ako výsledok krstu... To, čo tu Filoxenus hovorí, má veľkú hodnotu. Hľadá vzťah medzi osobnou skúsenosťou Turíc - zostúpením Svätého Ducha na jednotlivca- a skutočným obradom krstu v súvislosti, keď praktizovaním krstu detí môžu byť tieto dve udalosti oddelené obdobím mnohých rokov. Podľa Filoxenovho názoru sám obrad síce udeľuje dar Ducha, ale darovanie zahrňuje aj prijatie, a to je vedomý čin vôle. Zo strany príjemcu sa vyžaduje prijatie daru, aby mohol zakúsiť úžitky, ktoré dar prináša. Toto prijatie zahŕňa zrieknutie sa seba samého, ako to už predtým urobil Kristus (Fil 2,7): iba keď bolo JA (sebecké, samoľúbe, sebaisté ego) odstránené, možno naplno zakúsiť dar Ducha. 'Dva krsty' sú teda dve hľadiská tej istej sviatosti, prvé videné z pohľadu Darcu, druhé z pohľadu príjemcu."[51] Okrem toho Brock identifikoval miesto, v ktorom sa sýrska teológia iniciácie pretína s našou vlastnou. Sýrska cirkev podobne ako naša praktizovala krst detí s dôslednou výzvou k hľadaniu spôsobu, ako aktivizovať milosť iniciácie v dospelom živote. Pre Sýrčanov nie je krst jednorázovou udalosťou.

Skôr "krst sa javí len ako začiatok, ktorý otvára všetky druhy nových možností, keď pokrstená osoba otvorene odpovedá na prítomnosť prebývajúceho Ducha."[52]

Tak z Kartága v Severnej Afrike, z Poitiers v Galii, z Jeruzalema v Palestíne, z Cezarey a Kapadócie, z Konštantinopolu a z Antiochie, Apameje, Mabbugu a Cyrrhu v Sýrii máme 'svedectvá o prijatí chariziem pri obrade iniciácie. Sú reprezentované latinskými, gréckymi a sýrskymi liturgickými tradíciami. Z Antiochie, Apameje, Mabbugu a Cyrrhu v Sýrii máme dôkaz o neskoršom skúsenostnom osvojení si milostí krstu, udelených v detstve.

Udeľovanie chariziem pri kresťanskej iniciácii tvorí určité pravidlo . Duch je však slobodný, v rozdávaní milostí a chariziem, -"veje, kam chce" (Jn 3, 8). Príliš veľké zameranie sa v týchto textoch na charizmy môže skresliť svedectvo o ich autoroch. Život v Kristovi je viac ako len prorocké charizmy. V skutočnosti, láska, ktorú Duch rozlieva v našich srdciach, je oveľa základnejšou požiadavkou ako charizmy. "Keby som hovoril ľudskými jazykmi, aj anjelskými, a lásky by som nemal, bol by som ako cvendžiaci kov a zuniaci cimbal" (l Kor 13, 1). Nová živá voda Ducha pretvára veriaceho na nasledovníka Krista, plodí svätosť, hlad po Bohu, hľadanie Boha.

Otvorenosť pre charizmy a krst v Duchu, založený na skúsenosti, v žiadnom prípade nesvedčí o tom, že milosť je nevyhnutne vnímateľná zmyslami. Ani netvrdí, že rast v Kristovi je postup z vrcholu skúsenosti na ďalší vrchol skúsenosti. Práve naopak, kresťanský život sa najčastejšie žije v údoliach, dokonca často v púšti. Otvorenosť pre skúsenosti je jedna vec; vášnivá žiadosť po duchovných vzletoch druhá. Pachtenie po náboženských zážitkoch je najkratšou cestou k ilúzii. Pocity a emócie vždy potrebujú opatrné rozlíšenie.

Teda ešte raz: prijať krst v Duchu neznamená zapojiť sa do nejakého hnutia. Je to skôr plnšie osvojenie si kresťanskej iniciácie, ktorá patrí Cirkvi.

ČO BY SME TEDA MALI ROBIŤ?

Vo svetle predchádzajúcich úvah a našej skúsenosti s krstom v Duchu a charizmami po H. Vatikánskom koncile veríme, že cirkevné znovuprisvojenie si krstu v Duchu Svätom je prísľubom pre znovuoživenie evanjelizácie, kázania, slávenia sviatostí, obradu kresťanskej iniciácie dospelých, mládežníckej služby, prípravy na birmovanie a rôznych foriem komunitného života v náväznosti na miestnu farnosť. Predkladáme tieto konkrétne podnety , pričom si uvedomujeme, že nevyčerpávajú všetky pastoračné záujmy Cirkvi.

Obrátenie vyplýva z evanjelizačnej práce Cirkvi, ktorá je jej "základnou službou", "najhlbšou totožnosťou" a dôvodom jej existencie.[53] Evanjelizácia, podobne ako obrátenie, je pokračujúci proces. Nie je to jednorázová udalosť v živote kresťana. Konverzia nás súčasne vedie do "spoločenstva s Otcom a s jeho Synom Ježišom Kristom" (l Jn l, 3), do "spoločenstva s Duchom Svätýml3, 14). "Skrze to, čo majú Otec a Syn spoločné, dopriali aj nám, aby sme žili v spoločenstve s nimi a medzi sebou navzájom, a skrze tento dar (eucharistiu) nás zhromažďujú v jedno, takže to, čo prináleží obom, má

aj jeden".[54] Vďaka hlbokému spoločenstvu s Bohom a v spoločenstve, ktorým je Cirkev, sme pripravení vedení Duchom podieľať sa na jej poslaní.

Život pokrsteného v Duchu je poznačený skúsenosťou dynamickej jednoty s Bohom ako aj skúsenosťou chariziem, daných Duchom. To nás uschopňuje slúžiť Bohu vo chvále a úcte, slúžiť jeden druhému v láske proroctvom, uzdravovaním a ďalšími darmi a posilňuje našu účasť na službe Cirkvi v spoločnosti. Tieto charizmy patria Cirkvi dneška. Podľa Karola Rahnera proroctvo je "stálou základinou Cirkvi ("na základe apoštolov a prorokov", Ef2,20) a dôkazom jej nadprirodzeného poslania."[55] K. Rahner a H. Vorgrimler hovoria, že charizmy "podobne ako úrad a sviatosti patria k podstate Cirkvi. ... Formy chariziem ... nemožno predvídať, pretože patria svojou prirodzenosťou do spásonosnej histórie Cirkvi. Preto musia byť stále znovu objavované a prijímané."[5]*

Obnovenie krstu v Duchu a chariziem je potrebné vo všetkých inštitúciách Cirkvi. Rehoľné rády, katolícke univerzity, združenia veriacich, hnutia, všetci dnes potrebujú tento dotyk Ducha Svätého. Naozaj, skrze krst v Duchu Svätom a charizmy mnoho laikov, ale tiež kňazov a biskupov, prišlo ku skúsenosti tohto plnšieho života v Duchu. Predovšetkým sa sústreďujeme na farnosti, pretože práve tu je miesto, kde sa možno prihovoriť a vyjsť v ústrety drvivej väčšine katolíkov.

Podľa našej vízie je obnovená farnosť spoločenstvom takých kresťanov, ktorí slávia živú a oslovujúcu liturgiu, sú spojení v jedno Svätým Duchom a navzájom si slúžia. Je to spoločenstvo, ktoré napreduje v obrátení a raste a zachytáva neaktívnych, neveriacich a chudobných. Také farnosti nás stavajú zoči voči evanjeliu a evanjelizujú našu kultúru. V takýchto farských

spoločenstvách podobne ako v Skutkoch apoštolov a v rannej Cirkvi sú charizmy Ducha Svätého rozpoznávané a vítané.

Zavedenie krstu v Duchu Svätom a chariziem do bežného života farnosti vyžaduje veľkú opatrnosť, citlivosť, trpezlivosť a rozlišovanie. Takéto zavedenie potrebuje starostlivú katechézu a vhodné načasovanie. Odporúča sa konzultácia so skúseným duchovným pastierom. Nemalo by to však odrádzať alebo brániť, aby sa krst Duchom Svätým s charizmami zaviedol do života farnosti.

Nepostrádateľným prvkom v obnovenej farnosti je pokračujúca konverzia v živote pastiera a farského spoločenstva . Pastorační vodcovia musia mať nielen víziu duchovne obnovenej farnosti, ale aj osobnú skúsenosť, ktorá ich bude uschopňovať svedčiť a ostatným slúžiť životom pokrsteným v Duchu. Preto je formácia seminaristov , zameraná na krst a život v Duchu Svätom a následná formácia kňazov vo farnostiach a ich spolupracovníkov životne dôležitá.

Ďalším prvkom je kázanie, ktoré sa zameriava na evanjelizáciu. Je viac než rozjímaním nad inšpirovaným textom. Zahrňuje totiž osobné svedectvo kazateľa o pôsobení Ducha Svätého. Také kázanie je samo preniknuté darmi Ducha a vyvoláva ďalšiu odpoveď.

Súčasný obrad kresťanskej iniciácie dospelých predstavuje realitu kresťanskej iniciácie spôsobom, ktorý je blízky jej pôvodnej neporušenosti. Je to najvhodnejší prostriedok pre evanjelizáciu tak katechumenov ako aj celej farnosti, prinášajúci im plnosť života v Duchu. V období medzi Veľkou Nocou a Turícami novopokrstení a aj ostatní farníci môžu byť vedení k zakúseniu života v Duchu skrze učenie o modlitbe, o prijatí a používaní chariziem. Proroctvo, uzdravovanie, rozoznávanie duchov, modlitba v jazykoch a ďalšie charizmy tak vstupujú do normálneho prúdu života farnosti a dostávajú miesto v jej každodennej činnosti (l Kor 14). Tieto duchovné dary, úzko súvisiace s darom Ducha pri iniciácii, budú posilňovať mnohými spôsobmi služby, skrze ktoré budú farníci budovať spoločenstvo Cirkvi.

Podstatnou zložkou farskej služby mládeži je dnes príprava na sviatosť birmovania. V súlade s Konštitúciou o liturgii 71, Obradom kresťanskej iniciácie dospelých a jeho prepracovaním pre deti katechetického veku navrhujeme, aby bol zdôraznený blízky vzťah medzi birmovaním a kresťanskou iniciáciou. Pre tých, ktorí sú už pokrstení, by sa príprava na birmovanie mala sústrediť na obnovu života v Duchu Svätom, poznačenú osobnou konverziou ku Kristovi a otvorenosťou k osobe aj darom Ducha Svätého. Tak by bežne praktizované birmovanie mohlo umožniť obnovu kresťanskej iniciácie. Ideálne by bolo včleniť prípravu na birmovanie do prípravy farnosti na Veľkú noc, spolu s obradmi kresťanskej iniciácie dospelých.[57]

Všetky sviatosti poskytujú príležitosť pre evanjelizáciu a katechézu, zvlášť eucharistia, ktorá je zdrojom a vrcholom nášho duchovného života.[58] Normálne

je to príležitosť pre stále vylievanie Ducha Svätého a také dary, ako je chvála, proroctvo a uzdravovanie. Eucharistická modlitba volá Ducha Svätého nielen na dary chleba a vína, ale aj na nás, aby sme my, "ktorí prijímame jeho telo a krv, boli naplnení jeho Svätým Duchom." Ako hovorí sv. Efrém: "Duch vo vašom Chlebe, Oheň vo vašom Víne, povznášajúca nádhera, ktorú prijímajú naše pery."[59]

Obnovenie krstu v Duchu Svätom znamená novú hĺbku osobného vzťahu k Ježišovi ako mocnému Pánovi a Spasiteľovi, ktorého poslal Otec v moci Ducha. "Nedá sa poprieť," píše Karol Rahner, "že osobný vzťah k Ježišovi Kristovi v dôvernej láske je základnou zložkou kresťanskej existencie.... Musíme myslieť na to, že spása neznamená vec alebo objektívny stav záležitostí, ale skôr osobnú a bytostnú realitu."[60]

Hoci je život v Duchu hlboko osobný, predsa nie je individualistický, ale je spoluúčasťou na Kristovom tele. Pastieri a pastoračné tímy mali by podporovať rozmanitosť prejavov spoločenstva vo farnosti. Znakom kvality takého spoločenstva je sebaobetavá vzájomná láska medzi bratmi a sestrami v Kristovi.

Z tejto skúsenosti v spoločenstve, sú farníci Duchom vedení do svojho sociálneho prostredia, aby dávali o Kristovi svedectvo, sprevádzané charizmami. Táto evanjelizácia zahrňuje ústne svedectvo, príklad života a skutky milosrdenstva a spravodlivosti, ako sa hovorilo na Synode biskupov v roku 1971: "Konanie v záujme spravodlivosti a účasť na premene sveta sa nám javia ako podstatný rozmer hlásania evanjelia alebo, inými slovami, podstatný rozmer poslania Cirkvi zameraného na vykúpenie ľudského pokolenia a jeho oslobodení z každej situácie útlaku."[61] Každá z týchto aktivít je účasťou na cirkevnom diele evanjelizácie, ku ktorej povzbudzuje Pavol VI. v Evangelii nuntiandi ,[62]

Na pochopenie, prečo iné kresťanské skupiny tak úspešne získavajú svojich stúpencov medzi katolíkmi, potrebujeme pochopiť onen hlad, ktorý vedie ľudí k tomu, aby odpovedali, keď sa im ponúka osobnejší vzťah s Ježišom, skúsenosť moci Ducha, oslovujúca

bohoslužba a prijatie v spoločenstve, ktorého znakom je láskavá osobná starostlivosť. Najlepší protiliek na lanárenie katolíkov do iných skupín je vyvinutie našej vlastnej silnej a účinnej evanjelizácie: obrátenie ku Kristovi a plnší život v Duchu.

Osvojenie si iniciácie a chariziem, čo je vlastne krst v Duchu Svätom, je významnou ponukou pre život v Kristovi aj pre tých, ktorí odišli alebo upadli do pasivity, pre ľudí mimo Cirkvi, aj pre milióny tých, ktorí verne prichádzajú, aby stretli Boha v obnovenej farnosti.

"AK ŽIJEME V DUCHU, PODĽA DUCHA AJ KONAJME!" (Gal 5,25)

Na záver, všetci sú vyzvaní rozdúchavať plameň daru Ducha Svätého, prijatý vo sviatostiach iniciácie. Boh dáva túto milosť slobodne, ale to vyžaduje osobnú odpoveď v neustálej konverzii k nášmu Pánovi Ježišovi Kristovi a otvorenosť na pretvárajúcu prítomnosť a moc Ducha Svätého. Jedine v Duchu Svätom bude Cirkev schopná odpovedať na svoje pastoračné potreby a potreby sveta. Výzva je pred nami a dôsledky sú jasné:

Bez Ducha Svätého *Boh je veľmi ďaleko, Kristus stojí v minulosti, evanjelium je mŕtvou literou, Cirkev je obyčajnou organizáciou, autorita je vecou nadvlády, poslanie je záležitosťou propagandy, liturgia je iba spomienkou, kresťanský život otrockou morálkou.*

Ale v Duchu Svätom *Vesmír je vzkriesený a vzdychá v pôrodných bolestiach kráľovstva, zmŕtvychvstalý Kristus je tu, evanjelium je silou života, Cirkev vyžaruje život Trojice, autorita je oslobodzujúcou službou, poslanie - to sú Turice, liturgia je pamiatkou aj očakávaním, ľudský čin sa stáva Božím.*[63]

Duch vyzýva každého z nás i Cirkev ako celok, aby sme podľa vzoru Márie a apoštolov v hornej sieni prijali a osvojili si krst v Duchu Svätom ako silu osobnej a spoločnej premeny, so všetkými milosťami a charizmami, ktoré sú potrebné na budovanie Cirkvi a na jej poslanie vo svete. Toto poslanie má svoj pôvod v Otcovi, od neho vychádza skrze Syna v Duchu a dotýka sa Cirkvi a sveta, aby ich premenilo, a tak ich v Duchu skrze Krista priviedlo späť k Otcovi.

Chris Aridas

Róbert Bedard

Michael Eivers

Donald Gelpi, S J.

Boniface Luykx

Walter Matthews

Thomas Scheuring Kilian McDonneil, OSB

George Montague,

Timothy Nolan

Donna Orsuto

Dorothy Ranaghan

Kevin Ranaghan

POZNÁMKY K PREKLADU

[1] Rozšírené používanie názvu "krst v Duchu Svätom" u klasických turičných a evangelikálnych cirkví priviedlo niektorých katolíkov k upodozrievaniu, že tento výraz je fundamentalistický. Ale vzhľadom k tomu, že sa našiel v Písme, u autorov a autorít z prvých storočí, a je takmer všeobecne zaužívaný v protestanských cirkvách, aj u katolíkov tam, kde sa stretávame s charizrnatiekou obnovou, rozhodli sme sa tento názov ponechať.

[2] Evangelii Nuntiandi 13 (ďalej ako EN). Acta Apostolicae Sedis 68(1976) 12 (ďalej ako AAS).

[3] EN 3, AAS 29.

[4] Gaudium et spes 39. Economic Justiee fór all: Pastoral Lctter on Catholic Social Teaching and the U.S. Economy; Pastoral Lctters o ť the United States Catholic Bishops (Washington: National Conference of Catholic Bishops, 1989) 170; 5:430.

[5] Lumen gentium 12.

[6]"A Pastoral Statement on the Catholic Charismatic Rcnevval", (Washington, D.C.: United States Catholic Conference, 1984) 7,9: 5-7.

[7] Tamtiež 4-7; 4-6.

[8] Tamtiež 10; 7.

[9] Tamtiež 11-13; 7-9.

[10] Tamtiež 20-35; 13-18.

[11] Dialóg s Tryfónom 29:1; PG 6:537. [12]O Jeremiášovi 2:3; SC 232:244.

[13] O Najsvätejšej Trojici 2:12; PG 39:668,673.

[14]Katechéza 16:6; Cyrilli hierosolymarum arehiepiscopi opera aquae supersunt omnia (2 sv., vyd. VV.K.Reischl, J. Rupp; Munich: Stahl, 1846-1860) 2:213. Ďalej ako ČAO.

[15]Johannes Quasten, Patrology (4 zv., New York: Herder and Herder, 1960; VVestminster: Christian Classics, 1986) 2:280.

[16]O krste 8; SC 35:76.

[17] Tamtiež 20; SC 35:96.

[18] Traktát o žalmoch 64:14, CSEL 22:246.

[19] Traktát na Žalm 118 12:4; SC 347:76. [20]Traktát o žalmoch 64:15; CSEL 22:246.

[2]»Tamtiež .

^O Najsvätejšej Trojici 2:35; Corpus christianorum 62:70,71.

[23]Katechéza 16:11,CAO 2:216.

^Tamtiež 16:22; ČAO 2:232.

[25] Tamtiež 16:22; ČAO 2:234.

[26]Tamtiež.

[27]Tamtiež 17:14; ČAO 2:268.

^Tamtiež 17:15; ČAO 2:269, 270.

[29] Tamtiež 17:18; ČAO 2:272.

^Tamtiež 17:19; 2:274.

[31]Tamtiež 17:37; ČAO 2:296.

^Tamtiež 18:32; ČAO 2:334.

^Basil, O Duchu Svätom, 26:61; SC 17bis: 468; Basil, O krste 1:2, 20; SC 357: 169; Gregor Naziánsky, Piata teologická rozprava, 28, 29; SC 250: 332, 334, 336.

[34] Ján Zlatoústy:Homflia na prvý list Korinťanom 29; PG 61:239.

[3S]"Homília na list Rimanom 14; PG 60:533.

^"Homília na prvý list Korinťanom 32; PG 61:265.

[37]"Homília na druhý list Solúnčanom 4; PG 62:485.

^"Homília na prvý list Korinťanom 36, PG 61:312-313.

[39]Rozpravy 9:276; Filoxenove rozpravy (2 zväzky; E.A.W. Budge, London: Asher 1984) 2:265, ďalej len FR.

^On the Indwelling of the Holý Spirit, Sebastian Brock, Syriac Fathers on Prayer and the Spirituál Life (Kalamazoo: Cistercian Publications 1987) 112.

[41]Tamtiež 9: 263, FR 2:254.

[42]Tamtiež 9: 289; FR 2:277.

[43] Tamtiež 2:27; FR 2:24.

'"List Sebastiana Brocka Kilianovi McDonnellovi, Oriental Institute,Oxford, 27. mája 1990. Brock sa tiež domnieva, že Joseph Hazzaya (Abdisho) predpokladá charizmy.

"Mán Apamejský, Dialógy a pojednania, 10:117; SC 311:149.

^Jean les Solitaire, Dialogue súr ľAme et les Passions des Hommes (vyd. I. Hausherr, Rome: Oriental Inštitúte 1939) 34, 35.

[47]História sýrskych mníchov. Prológ, 8 a 10; SC 234:138-140.

[48] O modlitbe 25; PO 38:447.

[49]A. Mingana, Rannokresťanskí mystici (Cambridge: Heffner 1934) 165-167.

^Svätý Duch v sýrskej krstnej tradícii (The Syrian Church Serieš 9), (Kottayam, India 1979) 134.

[51]Tamtiež 137-139.

^Brock, Spirituality in the Syriac Tradition (Kerala: St. Ephrem Ecumenical Research Inštitúte 1989) 74, 77.

[S]EN 14; AAS 68:13.

•"Augustín, Serrno 71:12, 18; PL 38:454.

[55]Vission and Prophecies (New York: Herder and Herder 1963) 102.

^Theological Dictionary (New York: Herder and Herder 1965) 72.

"Sme si vedomí toho, že kedy v dnešnej Cirkvi vysluhovať sviatosť birmovania, je veľmi diskutovanou otázkou. Je zrejmé, že i cez plné využitie momentu birmovania k prijatiu Ducha Svätého nie je možné presne naprogramovať okamih subjektívnej milosti prebudenia. Kresťania by mali byť vedení k tomu, aby vo svojom živote dávali väčší priestor Duchu Svätému a jeho charizmám.

'"Konštitúcia o Cirkvi 10.

^Hymny o viere 10:7; 154:34.

^Foundation of Christian Faith (New York: Seabury 1978) 308, 309

[61]De lustitia in Mundo, Dokumenía Synodi Episcoporum, Acta Apostolicae Sedíš 63 (1971) 92.4.

[62]AAS 68 (1976) 18-20, 25, 26.

^Metropolita Ignatios z Latakie, "Main Theme Address", The Uppsala Report 1968 (Geneva: WCC, 1969) 298